

107475

OSLO:

"Alternativt Samfunn"

"NS-BARNET SOM HADDE EN
NAZIST TIL FAR"

nr. 3-1994

Jeg leste lege **Inger C. Stridsklevs** anmeldelse av **Eystein Eggens** bok med denne tittel i Alternativt Samfunn nr. 2 1994, og kjøpte boken sporenstreks. Jeg hadde tidligere ikke vært klar over konsekvensene for NS-barna, men har nå også fått tak i boken "Fødd uskuldig" av **Asgeir Olden**, og er blitt slått av forundring over at ingen tenkte eller brydde seg om disse barnas skjebne. Her var det sløtt ikke snakk om noe som helst hjelpeapparat, hverken økonomisk eller sosialt, og jeg føler meg skamfull på vegne av den norske nasjon som hadde slike primitive reaksjonsmåter med den kollektive avstraffelse av alle de som tilhørte den tapende part. Syndebukker er ikke noe nytt i historien, det var visst en enkel og effektiv løsning å legge skylda på NS og dets "krapyl" for de himmelropende tilstander regjeringen Nygaardsvold skapte ved å neglisjere forsvaret før krigen. Det brukne geværs parole får være så ideelt det være vil i utgangspunktet, men under de omstendigheter som hersket i 30-årene, var det galimateas!



ALTERNATIVT SAMFUNN 3/ 94

BREV/ FRIE MENINGSYTRINGER

Et spørsmål som jeg håper Alt. Samfunn kan svare på, er en pålitelig reddegjøreise om forholdene etter krigen, i det som jeg vil betegne "redselsregimet" eller "rettssviket" etter krigen, sett ut fra mine etterkrigsgenerasjons-øyne: -Har Alternativt Samfunn noen tall å gi meg omkring oppgjøret etter krigen?

På forhånd takk, og takk fordi dere tar opp urettferdigheter generelt. Det er jo komplett umulig å skulle skape et alternativt samfunn, et bedre fremtidssamfunn, før man har tatt et oppgjør med det som har splittet folk og samfunn tidligere! Dette synes red. av Alt. Samf. å ha forstått!
G.B. Hansen

Red. s svar: ETTERKRIGSOPPGJØRET

Ca. 50 000 samarbeidsfolk eller "nazister" som de kollektivt ble kalt, ble arrestert og kastet i fengsel. Mange satt i årevis uten tiltale eller rettssak. Tyske metoder ble overtatt etter frigjøringen, med opp til 8 timers avhør uten avbrytelse, hard straffeekskersis under voldstrusler, "åling" og sulteforing (ned til 800 kalorier daglig). Fanger døde eller tok sitt eget liv som følge av dårlig ernæring, dysenteri eller tuberkulose. Det var alminnelig med opphovne ben pga. dårlig kost. Hundrevis av fanger hadde arr etter vaktens sparring, slag og vold. Fangesuppen fra Sverige ble tatt av vaktene (i Akershus). Gestapoterror ble altså byttet ut med hjemmefrontterror, og mer eller mindre varte dette dobbelt så lenge som selve okkupasjonen hadde vart, skjønt forholdene ble sterkt kritisert, og bedret betraktelig, samt med utbytting av de verste fangevokterne fra de første årene. Den siste politiske fange slapp ut av fengsel i Norge i 1957, etter en soningstid som for mordere.

Anmeldelser og angivelser er anslått til omkring 1 million(!), i et land som hadde litt over 3 millioner innbyggere, hvor så å si alle kjente alle. Det hele var utrolig. Riksadvokat Arntzen, etterfulgt av Aulie, den første fra hjemmefronten, den annen fra London, brukte 8 år på å sortere og behandle skyldsspørsmål. Det var ikke enkelt med tanke på at det før krigen hadde vært et straffetall på 4000 årlig i Norge. Bare i 1946 var straffefelle ca. 30 000. Landssvikkartoteket omfattet ca. 130 000 nordmenn (med pårørende 1/5 eller 1/6 av folket).

Den offisielle stortingsmelding "Om lands-
svikoppgjøret" som kom i 1962 angir disse tallene:

17 000 dømt til frihetsstraff
3 120 vedtok forelegg om frihetsstraff
3.450 dømt til annen straff
25 118 vedtok forelegg om annen straff
5 500 fikk påtaleunntatelse
37 150 saker ble henlagt etter bevisets stilling
1 375 ble frifunnet
ialt 92 805 saker ble fremmet

(Her er ikke tatt med de 150 000 - 200 000 nordmenn som under kamphandlingene våren 1940 og etter kapitulasjonen 10.juni 1940 under hele okkupasjonen arbeidet på tyske anlegg, eller generelt jobbet for tyskerne. Gerhardsens regjering gav dem et slags amnesti for valget i 1945. De fleste firmaer som tjente på krigen, ble heller ikke rettsforfulgt. Se forøvrig Terje Valens: "De tjente på krigen", Oktober)

30 nordmenn ble dømt til døden (flere enn i Nürnberg), det samme ble 15 tyskere for krigsforbrytelser. 25 stk av de førstnevnte ble henrettet. 1 døde som fange og 4 ble benådet. De 15 krigsforbryterne ble alle henrettet. I tillegg til dette kommer over 200 som ble likvidert, foruten alle selvmordene, som av forskjellige grunner ble fortidd el. skjult...

"Kollektiv skyld" som begrep ble knesatt etter lover med tilbakevirkende kraft. "Forræderkatalogen" fastslår at NS-medlemmer ble direkte botelagt med en sum som den tid var utrolig: 280 millioner kroner. Som grunnlag for denne kollektive erstatning forelå en helt vill oppstilling fra finansminister Gunnar Jahn, sjef for det kongelige norske Finansdepartement, på ca. 270 millioner - hvor f.eks. alle utgifter til Arbeidstjenesten var tatt med (det var hovedposten), mens det ikke fantes noen motposter (Høy-

esterett har aldri våget å ta stilling til denne del av oppgjøret, som dr.juris Smedal arbeidet med å ta opp for han døde). Riktignok har folke- og strafferettsspesialister som prof. Castberg og prof. Andenæs siden innrømmet at denne kollektive erstatning var uten norsk lovhjemmel og sto i strid med alminnelig rettspraksis i siviliserte stater.

Martha Steinsvik skrev en oppsiktsvekkende bok, "Frimodige ytringer", Oslo 1946, der hun bl.a. omhandler mishandlingen av NS-fanger. Hun anslo rettssakene og aksjonen mot NS-folkene til en sum av 3 eller 4 milliarder kr.

Videre vil jeg anbefale de avslørende opplysninger som tidligere sjef for MILOG i Oslo under krigen, **maj. O.H. Langeland**, skrev i boken "Dømmer ikke", Forlaget "Heim og Samfunn A/S", 1948. Han skriver bl.a. i forordet: "Da krigen kom i 1940 var vi så slett forberedt både militært og mentalt at det var en åpenlys skandale...og vår holdning siden våren 1945 har .. svekket oss moralsk. Hovedgrunnen til dette er at vi har vært så sterkt opptatt med å lyve oss bort fra våre svakheter og våre feil at enhver mulighet for moralsk styrkelse har vært utelukket. Vi har totalt savnet den fanatisme for sannhetens sak som vi hadde håpet på....Det er helt på det rene at angrepet kom fordi Regjeringen la landet åpent for fienden. Under Nürnbergprosessene er dette uttrykkelig bekreftet. Ulykken kom altså fordi regjeringen sviktet... Det var mange som svek uten å være medlemmer av NS, og det var mange av NS som ikke var landsforrædere...Helt fra rettsoppgjøret begynte, har det vært tydelig for mange at grunnlaget har vært feilaktig...Justisdepartementet har et meget vesentlig ansvar for at denne feilvurdering har fått råde.. Vi har sett at det går an å gjøre merverdige ting og få blomster. Nygaardsvold la landet åpent for fienden og fikk æreslønn. Administrasjonsrådet bygde krigsskip og kanoner for fienden og får hederlig omtale. Erfaring viser at det går an å gå til fienden og forhandle om avsettelse av den lovlige regjering og siden få storkors av St. Olav. Det går an å sende stor mannskapsstyrke til Fornebu til bistand for fienden, og så bli statsråd kort tid etter. Det går an under pågående kamp å sende stor mannskapsstyrke til bistand for fienden på Værnes og deretter bli fylkesmann. Det går an som stortingsmann, i strid med vår grunnlov, å stemme for avsettelse av konge og regjering og deretter få sete i Kongens råd. Når alt dette har kunnet passere, ser en med forferdelse på alle de bagatellsaker hvor det har vært reist påtale.. saker så ubetydelige at det hele kan avgjøres med en bot på to-tre hundre kroner, og så lar en mannen som har laget feller for å drepe norske soldater, gå fri. Er dette rettsoppgjør etter en krig... den eneste løsning blir en klok amnestiordning...Vi bør være ærlige og stå ved våre handlinger også når vi har forsomt å være helter. Vi bør ikke domme andre med mindre de har gjort langt verre ting enn vi selv noensinne kunne tenke oss. **Dømmer ikke!**"

Dette er sluttordene i en bok som ble søkt fortiet i pressen og gjemt unna i bibliotekene, enda den kom i flere opplag, og mannen bak den var en **virkelig** helt i kampen mot okkupasjonsmakten..

Den kvinnelige forerskikkelse i NS, **Olga Bjoner**, bondelagskvinnenes leder fra før krigen, skrev en bok i 1955, "Dette har hendt", naturligvis eget forlag (intet vanlig forlag ville ta i boken en gang), åpenhertig om seg selv og partiet, samt behandlingen i fangenskap. Hun ble brutalt voldtatt av ravende fulle hjemmefrontmenn, sine fangevoktere, og hun var ikke alene om å lide denne skjebnen i fangenskap etter krigen. Hun skriver i forordet bl.a.:

"Det var det oppagitterte folket som måtte få en syndebukk å la hatet gå ut over, ellers kunne en risikere at det ville rammet de virkelige skyldige. Da var det lett å kaste oss i gapet på den hyllende "folkemening". Og så kom rettsoppgjøret. -Det er ikke alltid forbrytelsens art det kommer an på, men hvem som utfører den. Folket vil bedras, og det er blitt bedratt."